

## فراخوان پیشنهاد فصل کتاب

### پدافند مدنی، علم و جامعه: چشم‌اندازهای میان‌رشته‌ای در مطالعه تاب‌آوری و آمادگی اجتماعی

#### مقدمه

در جهان پیچیده امروز، تهدیدات ترکیبی (سایبری، زیستی، روانی، زیرساختی) مرزهای میان «صلح» و «جنگ» را کمرنگ کرده‌اند. در این بستر، پدافند مدنی دیگر صرفاً یک مأموریت نظامی-فنی نیست، بلکه پروژه‌ای اجتماعی-فرهنگی است که موفقیت آن در گرو مشارکت آگاهانه شهروندان، اعتماد نهادی و پیوند مؤثر میان نهادهای علمی و بدنه جامعه است. این کتاب قرار است با رویکردی میان‌رشته‌ای و با تکیه بر چارچوب‌های جامعه‌شناسی، مطالعات فرهنگی، مطالعات علم و فناوری و علوم اجتماعی، به واکاوی نقش علم، ارتباطات علمی و کنشگری اجتماعی در تقویت پدافند مدنی و تاب‌آوری جامعه ایران بپردازد. هدف، عبور از نگاه صرفاً فنی-امنیتی و ارائه تحلیلی عمیق از ابعاد انسانی، فرهنگی و دانشی «دفاع از جامعه» است.

#### ♦ محورهای اصلی کتاب

##### ۱. اعتماد عمومی، سرمایه اجتماعی و ارتباطات علمی در پدافند مدنی

این محور به بررسی نقش اعتماد، شفافیت و ارتباطات علمی در موفقیت راهبردهای پدافندی می‌پردازد.

- سنجش و تقویت اعتماد عمومی به نهادهای علمی و اجرایی مسئول پدافند مدنی
- نقش ارتباطات علمی و ترویج دانش در کاهش آسیب‌پذیری شناختی و افزایش تاب‌آوری اجتماعی
- تحلیل تأثیر کمپین‌های آگاهی‌بخشی عمومی بر پذیرش پروتکل‌های پدافندی (سایبری، زیستی، روانی)
- نقش رسانه‌های سنتی و پلتفرم‌های دیجیتال در شکل‌دهی به ادراک جمعی از تهدیدات و دستاوردهای علمی-نظامی
- مطالعات مقایسه‌ای الگوهای اعتماد و ارتباط خطر در ایران و سایر جوامع
- تاب‌آوری اجتماعی و نهادی و سلامت روان در شرایط جنگ و پساجنگ

##### ۲. شبکه‌های دانشی و حکمرانی علم در اکوسیستم پدافند

این محور بر تعاملات نهادی و جریان دانش میان بازیگران عرصه پدافند مدنی، تمرکز دارد.

- الگوهای همکاری و چالش‌های ارتباطی میان دانشگاه‌ها، نهادهای حاکمیتی و سازمان‌های مردم‌نهاد در پدافند مدنی
- نقش جوامع معرفتی در تولید دانش بومی و سیاست‌گذاری پدافندی
- تعامل علم-دولت-جامعه در توسعه فناوری‌های دوگانه (نظامی-غیرنظامی) با کاربرد پدافندی
- موانع و تسهیل‌گرهای انتقال دانش فنی به لایه‌های عملیاتی و عمومی در شرایط تحریم و فشار

### ۳. مسئولیت اجتماعی دانشگاه‌ها و کنشگری علمی در پدافند غیرعامل

این محور به ابعاد اخلاقی، هنجاری و کنشگرانه مشارکت نهاد علم در پدافند مدنی می‌پردازد.

- اعتماد جامعه به نهادهای علمی
- کنشگری دانشگاهیان در تولید محتوای آموزشی و اطلاعاتی و ارتقای سواد پدافندی شهروندان
- مسئولیت اجتماعی و اخلاق حرفه‌ای دانشمندان در توسعه، مدیریت و انتشار دستاوردهای علمی و فناوریانه
- الگوهای «دانشگاه تاب‌آور»: تداوم مأموریت‌های آموزشی-پژوهشی در شرایط بحران و فشار

### ۴. گفتمان‌سازی، روایت‌های فرهنگی و آموزش همگانی پدافند مدنی

این محور بر بازنمایی‌ها، روایت‌ها و راهبردهای فرهنگی-آموزشی در حوزه پدافند مدنی تمرکز دارد.

- تحلیل گفتمان‌های رسمی و مردمی درباره «امنیت»، «تهدید» و «تاب‌آوری» در فضای عمومی ایران
- چارچوب‌سازی مفاهیم پدافندی در رسانه‌ها، هنر و محتوای دیجیتال برای جذب مشارکت عمومی
- روایت‌های زیسته و حافظه جمعی از تجربه‌های بحران: درس‌آموخته‌هایی برای طراحی برنامه‌های آگاهی‌بخشی
- بازطراحی آموزش‌های رسمی و غیررسمی برای نهادینه‌سازی فرهنگ پدافند مدنی در نسل جدید

### جامعه هدف و حوزه‌های تخصصی

پژوهشگران، اساتید و سیاست‌پژوهانی که در حوزه‌های زیر فعالیت داشته و توانایی ارائه تحلیل‌های کاربردی-سیاستی دارند:

- جامعه‌شناسی (جنگ، علم، فناوری، بحران)
- مطالعات فرهنگی و رسانه‌ای
- سیاست‌گذاری و مدیریت آموزش عالی
- ترویج علم و ارتباطات علمی
- علوم سیاسی و روابط بین‌الملل
- مطالعات علم و فناوری
- روان‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی سیاسی
- رشته‌های مرتبط با مدیریت بحران، پدافند غیرعامل و توسعه پایدار

### ♦ اولویت‌های داوری و پذیرش فصل‌ها

- ماهیت سیاستی: ترجیح با پژوهش‌هایی است که یافته‌های تحلیلی را به توصیه‌های سیاستی اجرایی برای نهادهای علمی، فرهنگی، رسانه‌ای یا مسئول پدافند مدنی تبدیل کنند.
- رویکرد میان‌رشته‌ای قوی: ترکیب چارچوب‌های نظری و روش‌های پژوهش از حداقل دو حوزه تخصصی ذکر شده.
- داده‌محوری و روش‌شناسی شفاف: استفاده از روش‌های کیفی عمیق (تحلیل گفتمان، قوم‌نگاری، مطالعه موردی)، پیمایش‌های میدانی، یا تحلیل‌های تطبیقی نظام‌مند.
- بومی‌سازی و زمینه ایران: پیوند صریح با بافت اجتماعی، فرهنگی و نهادی ایران و ارائه درس‌آموخته‌های قابل تعمیم به منطقه.
- توجه به اخلاق و مسئولیت اجتماعی: واکاوی ابعاد هنجاری رابطه علم-جامعه در شرایط بحران.
- نوآوری در مفهوم‌پردازی: ارائه زاویه دید جدید در واکاوی تعامل «پدافند، علم و جامعه» فراتر از ادبیات کلاسیک امنیتی.

مهلت ارسال آثار: ۳۱ مهرماه ۱۴۰۵

ارسال آثار از طریق: <https://www.popscijournal.ir>

قالب و فرمت فصل کتاب: مطابق با شیوه نامه انتشار مجله ترویج علم

<https://www.popscijournal.ir/journal/authors.note>

مسیر ارتباطی: [journal.tarvijeelm@gmail.com](mailto:journal.tarvijeelm@gmail.com)